

Het rondreizende The Museum of Everything toont werk van meer dan honderd buitenstaanders en autodidacten.

TEKST: TONNIE BLOK - FOTOGRAFIE: JIMMY VAN DER WOUDE

Buitenstaanders binnen bekijken

Bob Daub Saina, Zonder Titel, 1964.

Marcel Storr, Zonder titel, 1964.

Wat is de definitie van kunst? Dat is de centrale vraag die James Brett met zijn The Museum of Everything stelt. De Londenaar is sinds vijf jaar baas van het rondreizende circus, waarmee hij langs internationale musea trekt om het werk te laten zien van kunstenaars die misschien geen kunstenaar mogen heten.

Na Parijs, Moskou, Venetië en Londen noemt Kenneth Kosterdaan het werk van onafhankelijke kunstenaars die buiten het conventionele kunstmarkt opereren. Het is de grootste tentoonstelling tot nu toe, met meer dan duizend werken, schilderijen, sculpturen in vijf 20 ruimten.

De tentoonstelling opent met bevestigende sculpturen van Calvin en Ruby Black. Vervolgens, aangetrokken poppen en televisieachtige beelden, weerspiegelt beeldend ons vooruitgang in de Californische kluizen: verrijzen, van de highway naar de toeristenwinkels van de Black in Bakers. Vlak achter de poppen van Calvin en

Ruby staat een vitrine vol aardewerk van de Australiër Alan Constable. Met keramische objecten in de vorm van 'kousen', verwijst de kunstenaar naar zijn visuele beleving en zijn levenswijze 'sich'. De roos is groot, Dit is zijn grootste kunst. Dit is werk van meenemende Amerikaanse aspiranten. Noemt het werk van deze auteurs, buitenstaanders, wereldvreemde genre Outsiders Art, want dan ontleent kunstenaar van de tentoonstelling.

Veel werken verwijzen naar een God, naar spiritualiteit, naar het onnoembare.

ing James Brett. 'Zeer behoudend. De tentoonstelling veronderstelt een inside. Een klein krings van kunstenaars dat zegt: dit visuele werk is niet, maar dit niet, het is relevant de kunst als het niet is en bevestigd daarmee het idee dat deze kunst niet tot de kunstwereld

mag behoren.' Brett was als filmmaker en reisde door de Verenigde Staten toen hij gefascineerd raakte door Amerikaanse volkscultuur en ander werk van makers die niet de gebruikelijke weg van kunstacademie en galerie hadden doorlopen. Hij ging het verzamelen. Later ontdekte het glas om het tentoon te stellen en nu is dit alweer zijn sterke en grootste tentoonstelling. De grootste hal van het door Ben Koolhaas ontworpen museum is verdeeld in 26 ruimten met elk een eigen idee. Het is werk, het is overtuigend, het is uiteindelijk te veel. Het als de negatieve van Henry Darger is niet kunnen, geeft de visuele verzadiging op. Dit bevestert een onbevengbare tijd en het werk van de conserge uit Blijven die zijn zege in een werelds doorbrak.

innerlijke stem

De beelden in The Museum of Everything zijn veelal afkomstig van mensen die niet in de reguliere markt hebben gepresteerd, maar in kleine of andere instellingen leefden. Mensen met een besloten in de enige verspreiden in hun vrije tijd hun creaties, hun ideeën en hun werk. Het is een wereld van de Tweede Wereldoorlog jarenlang onderdrukten

leefde, naar het onnoembare. De werken inspireren om zelf aan de slag te gaan. Iedereen kan kunstenaar zijn. Of iedereen is kunstenaar, dat idee ligt je in de kunsthal. Het gaat hier om het laatste naar die wereldlijke stem, die in een wereld leeft. Deze kunstenaars werken vanuit het eigen kracht, zoveel is duidelijk. Dat is wat kunstenaars altijd doen natuurlijk, academisch geschoold of niet, outsider of insider. Indrukwekkend is het grote doek, van de Franse opvoeder Augustin Lesage, vol met minuscule stippen die samen een pastellistisch, spiritueel geheel vormen. Op 35-jarige leeftijd boorde de Fransman een steen in de rug en die hem vertelde dat hij kunstenaar zou worden: 'One day, you will be a painter.' Daarna begon Lesage met ingrijpende aan zijn motorische schilderingen.

De expositor vraagt om het scepticisme over kunst te laten vallen en een onbevengbare te observeren. Gewoon de tentoonstelling ondergaan en het idee dwalen tussen vreemde objecten. Kunnen we die weg? Zonder vooroordelen kijken en belevend. Zonder te denken: 'Dat kan mijn voorkeur ook' of 'Dat kan ik beter'. Dan rest staat er naast voor persoonlijke ontdekkingen de Pool Edmund Mossak, die tijdens de Tweede Wereldoorlog jarenlang onderdrukt

zat en alleen de beschikking had over kleine velletjes papier en een potlood. Hiermee maakte hij prachtige, minutieuze tekeningen. Meestal zelfportretten met meer in een figuratief spel van lijnen en krullen. Dit moet heel veel tekening en zingeving hebben gegeven in de duistere dagen van ondraaglijke opvoeding. De vraag of het kunst is, is dan minder relevant.

stellingen

In de Kijkwijzer van Everything, een gidsje voor middelbare schoolklassen, worden enkele stellingen geponeerd waarover gediscussieerd kan worden. Over kunst: Kunst wordt gemaakt als anders het ontdekken en tentoonstellen. Over geloof: 'Kunst die gemaakt is met een "berispt" doel heeft meer betekenis dan kunst zonder "berispt" doel'; en over geweldige kunst: 'Mensen zouden wat minder normaal moeten doen en veel meer hun eigen gekke ideeën volgen. Dan zou de wereld veel leuker zijn.' Censuur stuf voor discussie. Een bezoek aan The Museum of Everything schudt vastgeroepen ideeën over kunst, geloof en gekte even door elkaar en is inspirerend. Wat ontbrekt tussen de vele kunstwerken is bevestigend vasthouderschap waardoor je geraakt wordt. ■

Calvin and Ruby Black, Zonder Titel, 1970

The Museum of Everything

114 12 401 2010
KUNSTHAL ROTTERDAM
www.kunsthal.nl

- afkomstig ingehicht
- aandacht voor zijn werk, door talloze ruimden
- inspireert het creatieve
- te veel te zien
- gewenst voor uitnodigend
- verspreiden

Scottie Wilson, Zonder Titel, 1964.

Augustin Lesage, Les 50 Personnages, 1940.